

CHÍNH SÁCH THUẾ ĐỐI VỚI DỊCH VỤ KỸ THUẬT SỐ TRÊN THẾ GIỚI VÀ KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM

LÊ THỊ THUY HẰNG

Nền kinh tế kỹ thuật số đã phát triển vượt bậc và ảnh hưởng đến toàn bộ nền kinh tế toàn cầu. Thương mại kỹ thuật số quốc tế gia tăng làm cho các quy tắc thuế đã được thiết lập cần được cập nhật. Dù có những ràng buộc, khó khăn trong xây dựng và thực thi, chính sách thuế liên quan kỹ thuật số vẫn là giải pháp quan trọng để thực hiện hiệu quả chính sách tài khóa của các quốc gia. Nghiên cứu này xem xét chính sách thuế liên quan đối với dịch vụ kỹ thuật số trên thế giới và rút ra kinh nghiệm trong việc hoàn thiện chính sách thuế của Việt Nam.

Từ khóa: Thuế kỹ thuật số, chính sách thuế, chính sách tài khóa

TAX POLICY FOR DIGITAL SERVICES IN THE WORLD AND EXPERIENCE FOR VIETNAM

Le Thi Thuy Hang

The digital economy has grown enormously and affected the entire global economy. Increased international digital trade makes established tax rules in need of updating. Despite constraints and difficulties in formulation and implementation, digital tax policies are still important solutions to effectively implement countries' fiscal policies. This study examines relevant tax policies for digital services in the world and draws experiences in improving Vietnam's tax policies.

Keywords: Digital economy, digital, tax policy, digital services

Ngày nhận bài: 12/11/2021

Ngày hoàn thiện biên tập: 19/11/2021

Ngày duyệt đăng: 26/11/2021

Chính sách thuế đối với dịch vụ kỹ thuật số trên thế giới

Thuế dịch vụ kỹ thuật số là loại thuế bắt buộc phải nộp cho chính phủ nước sở tại khi tiến hành sản xuất, kinh doanh trong lĩnh vực công nghệ hay kỹ thuật số. Ngân hàng Thế giới công nhận, nền kinh tế kỹ thuật số đóng vai trò là động lực thúc đẩy tăng trưởng và đổi mới. Tất cả các công ty đều phải nộp thuế cho

chính phủ của các quốc gia nơi hoạt động kinh tế diễn ra và giá trị được tạo ra, phù hợp với luật pháp, chính sách quốc gia và quốc tế.

Về lý thuyết, việc tăng nguồn thuế sẽ có lợi cho các quốc gia, đặc biệt là các nước có thu nhập thấp và trung bình. Nhiều quốc gia đang phải đối mặt với thâm hụt tài khóa và không thể tăng nợ công do kỷ luật tài khóa nghiêm ngặt. Thu thuế dịch vụ kỹ thuật số sẽ đem về nguồn lợi lớn cho các quốc gia, tránh thiệt hại kinh tế trong kỷ nguyên kỹ thuật số với sự thống trị của các tập đoàn công nghệ khổng lồ (Cristian và Raúl, 2021).

Hiện nay, khi chưa đạt được giải pháp phối hợp toàn cầu, để đảm bảo nguồn thu ngân sách, một số quốc gia đã thông qua các biện pháp thuế dịch vụ kỹ thuật số đơn phương. Điều này có thể tạo ra việc đánh thuế hai lần về mặt pháp lý đối với các nhà cung cấp kỹ thuật số nước ngoài (do đánh thuế trên thu nhập tại quốc gia cư trú, cũng như bị đánh thuế trên doanh thu tại các khu vực pháp lý thị trường nơi họ hoạt động).

Trên thực tế, một số quốc gia đã áp dụng các biện pháp đơn phương để đánh thuế nền kinh tế kỹ thuật số. Điển hình như, năm 2016, Ấn Độ áp dụng mức thuế cân bằng dựa trên doanh thu đối với các khoản thanh toán quảng cáo trực tuyến giữa doanh nghiệp (DN) với DN (B2B) được thực hiện cho các nhà cung cấp dịch vụ kỹ thuật số không cư trú.

Sau thất bại của Liên minh châu Âu (EU) trong việc áp thuế dịch vụ kỹ thuật số dựa trên doanh thu (Digital Services Tax - DST) trong khu vực EU, một

số quốc gia (Áo, Cộng hòa Séc, Pháp, Ấn Độ, Ý, Tây Ban Nha, Thổ Nhĩ Kỳ, Hoa Kỳ, Vương quốc Anh) đã đánh thuế dịch vụ kỹ thuật số dựa trên doanh thu của riêng mình như là các biện pháp tạm thời cho đến khi các nước G20 đạt được một giải pháp chung. Hay như Pháp đánh thuế kỹ thuật số với tỷ lệ 3% doanh thu, thu về khoảng 500 triệu EUR năm 2019 và khoảng 650 triệu EUR cho năm 2020. Dự luật đánh thuế dịch vụ kỹ thuật số mới đây được Hạ viện và Thượng viện Pháp thông qua với tên gọi là GAFA (viết tắt chữ đầu tiên của 4 công ty công nghệ gồm Google, Apple, Facebook và Amazon). Theo đó, các công ty công nghệ lớn nhất đang cung cấp dịch vụ kỹ thuật số cho khách hàng Pháp sẽ chịu mức thuế 3% trên tổng doanh thu hằng năm của họ tại Pháp. Dự luật áp dụng cho các công ty công nghệ có doanh thu dịch vụ kỹ thuật số hằng năm ít nhất 750 triệu EUR (tương đương 845 triệu USD) trên toàn cầu và ít nhất 25 triệu EUR (tương đương 28 triệu USD) tại Pháp. Tiêu chí này khiến gần 30 công ty công nghệ toàn cầu bị ảnh hưởng, chủ yếu là các công ty Mỹ như: Google, Apple, Facebook, Amazon và một số công ty Trung Quốc, Anh, Ấn Độ, Tây Ban Nha (Ba và El, 2019).

Sau Pháp, Anh cũng công bố dự thảo luật thuế dịch vụ kỹ thuật số đối với các công ty công nghệ có doanh thu toàn cầu vượt quá 556 triệu EUR và có mức thu tối thiểu 25 triệu EUR từ các hoạt động thương mại tại Anh. Dự kiến, mức thuế sẽ là 2% tổng doanh thu hằng năm. Tuy nhiên, mức thuế 2% này không được áp dụng với các doanh nghiệp nhỏ hoặc đang thua lỗ tại Anh. Anh sẵn sàng hủy bỏ mức thuế này sau khi cộng đồng quốc tế đạt được một giải pháp toàn cầu trong việc đánh thuế các dịch vụ kỹ thuật số (Cristian và Raúl, 2021).

Từ cuối năm 2018, các nước thành viên EU đã đề xuất đánh thuế nhằm vào các tập đoàn lớn trong lĩnh vực kỹ thuật số. Nghị viện châu Âu cũng đã bỏ phiếu về hai dự luật, dự luật về cách đánh thuế các dịch vụ kỹ thuật số và dự luật về cải cách cơ sở thuế của các dịch vụ kỹ thuật số.

Hàn Quốc, Ấn Độ và 7 nước khác ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương cũng đang cân nhắc áp dụng cách đánh thuế mới nhằm vào các công ty công nghệ như: Google, Apple, Facebook, Amazon... Chính phủ New Zealand cũng tuyên bố xem xét áp thuế lên doanh thu của các tập đoàn số đa quốc gia... Trung Quốc chưa áp thuế công nghệ số. Trong khi đó, Nhật Bản dựa theo địa chỉ người cung cấp và địa chỉ thanh toán sẽ đánh thuế tiêu thụ theo mức thuế tiêu thụ hiện hành. Mỹ mới có 20 bang áp thuế công nghệ số theo

thuế bán hàng; Singapore buộc các công ty bán hàng online phải đăng ký hệ thống nhà phân phối nước ngoài (Overseas Vendor Registration - OVR) và thu thuế theo thuế tiêu thụ GST.

Ở Đông Nam Á, Malaysia bổ sung thuế kỹ thuật số vào dự thảo ngân sách của quốc gia này. Theo đó, đối với dịch vụ trực tuyến được nhập khẩu, các nhà cung cấp dịch vụ nước ngoài sẽ phải đăng ký và nộp thuế dịch vụ liên quan cho hải quan Malaysia. Bên cạnh đó, Indonesia là quốc gia mới nhất ở Đông Nam Á thử đánh thuế lĩnh vực kỹ thuật số sau Thái Lan, Philippines, Singapore.

Những khó khăn trong việc áp dụng chính sách thuế đối với dịch vụ kỹ thuật số

Nếu như cách đây 10 năm, các ngành nghề kinh doanh truyền thống như ngân hàng và năng lượng chiếm ưu thế, thì hiện nay các công ty công nghệ lại đang chiếm ưu thế phát triển. Thế nhưng, các công ty công nghệ chỉ phải trả thuế rất thấp hoặc không phải trả trong khi thu lợi nhuận khổng lồ. Theo tính toán của kênh truyền hình CNBC (Mỹ), trung bình các công ty kỹ thuật số chỉ phải trả 9,5% thuế thu nhập, còn các doanh nghiệp truyền thống phải trả đến 23,2%. Trong khi đó, số lượng các công ty công nghệ chỉ khoảng 10%, nhưng lợi nhuận chiếm tới 80% toàn thế giới (Tanzi và Vito, 2016).

Tuy nhiên, việc xây dựng chính sách thuế đối với dịch vụ kỹ thuật số gặp không ít khó khăn, vì một phần thuế trực tiếp dự kiến mà các công ty kỹ thuật số không cư trú phải trả có thể sẽ được chuyển sang khách hàng địa phương, những người đã chịu gánh nặng thuế gián thu. Những người bán hàng từ xa và các nền tảng kỹ thuật số thiếu sự hiện diện thực tế đã đặt ra những thách thức đối với quản lý thuế tiêu dùng trong các giao dịch kỹ thuật số (cơ chế đăng ký, thu, chuyển tiền và thực thi).

Pháp, Anh, EU đi tiên phong trong việc đánh thuế đối với các tập đoàn công nghệ, trong đó chủ yếu là các tập đoàn công nghệ lớn của Mỹ như: Apple, Microsoft, Facebook, Amazon... Tuy nhiên, đánh thuế dịch vụ kỹ thuật số vấp phải nhiều rào cản, thậm chí dẫn tới những căng thẳng thương mại. Những tập đoàn công nghệ lớn vẫn tiếp tục thu lợi nhuận khổng lồ mà không phải đóng thuế hoặc đóng thuế thấp cho tới khi đạt được giải pháp quốc tế dài hạn. Hệ thống thuế quốc tế chưa theo kịp sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế số, cũng là nguyên nhân khiến nó bộc lộ nhiều lỗ hổng, giúp các công ty công nghệ lợi dụng chỉ trả mức thuế rất thấp, hoặc không phải trả bất cứ

đồng thuế nào, trong khi thu được lợi nhuận khổng lồ. Chẳng hạn, Google lợi dụng một loại cơ cấu thuế có tên là “Double Irish” và “Dutch Sandwich” chuyển tiền giữa Ireland, Hà Lan và Bermuda, tiết kiệm tới 3,7 tỷ USD tiền thuế trong năm 2016.

Năm 2017, Apple chuyển công ty con nắm giữ hầu hết số tiền mặt ở hải ngoại không bị đánh thuế đến đảo Jersey, số tiền này lên đến 252 tỷ USD. Năm 2018, Amazon không trả thuế doanh nghiệp liên bang ở Mỹ mặc dù lợi nhuận tới 11,2 tỷ USD (Ba và El, 2019).

Kinh nghiệm cho Việt Nam

Việt Nam đã tiến hành thu thuế dịch vụ kỹ thuật số nhưng chưa triệt để, nhất là đối với các doanh nghiệp công nghệ nước ngoài. Trong khi đó, các doanh nghiệp công nghệ của Việt Nam đang phải nộp hai loại thuế (đó là thuế giá trị gia tăng và thuế thu nhập doanh nghiệp), thì các doanh nghiệp công nghệ nước ngoài tại Việt Nam mới chỉ phải nộp thuế nhà thầu. Trên cơ sở Luật Quản lý thuế (sửa đổi) năm 2019, các cơ quan chức năng đang nghiên cứu xây dựng cơ chế thu thuế hiệu quả đối với doanh nghiệp nước ngoài; Xây dựng quy trình đăng ký thuế để hướng dẫn tổ chức, cá nhân nước ngoài có hoạt động kinh doanh

Việc xây dựng chính sách thuế đối với dịch vụ kỹ thuật số gặp không ít khó khăn, vì một phần thuế trực tiếp dự kiến mà các công ty kỹ thuật số không cư trú phải trả có thể sẽ được chuyển sang khách hàng địa phương, những người đã chịu gánh nặng thuế gián thu.

trên mạng phát sinh thu nhập tại Việt Nam thực hiện đăng ký thuế để được cấp mã số thuế và kê khai, nộp thuế qua mạng; Nghiên cứu mở rộng cơ sở thuế trong tình hình mới với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ, thương mại điện tử và kinh tế số.

Tuy nhiên, việc mở rộng cơ sở thuế cần so sánh giữa lợi ích và chi phí để triển khai luật thuế; đối chiếu với các chuẩn mực, thông lệ quốc tế và tiếp thu kinh nghiệm của các nước đi trước, đồng thời phải phù hợp với điều kiện thực tiễn và khả năng của Việt Nam. Do tính chất đặc thù của hoạt động kinh doanh kỹ thuật số khác với kinh doanh truyền thống như: Quy mô hoạt động rộng trên môi trường Internet có tính phi biên giới; dễ dàng thay đổi, che giấu thông tin... Những loại hình kinh doanh mới như: Tiền ảo, tài sản kỹ thuật số, cung cấp dịch vụ quảng cáo trên ứng dụng phần mềm, kết nối vận tải bằng phương tiện điện tử... cần có cơ chế phân loại

những ngành nghề kinh doanh cụ thể để xác định nghĩa vụ nộp thuế.

Theo nghiên cứu mới đây của Deloitte, gánh nặng thuế sẽ chủ yếu do người tiêu dùng chịu (55%), phần còn lại (40%) sẽ do các doanh nghiệp sử dụng dịch vụ chịu. Các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ chỉ chịu khoảng 5% (Cristian và Raúl, 2021). Vì vậy, việc đánh thuế dịch vụ kỹ thuật số cần hướng đến thống nhất một thỏa thuận mang tính quốc tế, với những giải pháp thỏa đáng, đồng bộ, dài hạn, vừa tạo tính công bằng trong việc nộp thuế, vừa góp phần phát triển bền vững và hạn chế gia tăng căng thẳng trong hoạt động thương mại quốc tế.

Kết luận

Nền kinh tế kỹ thuật số đã có sự phát triển vượt bậc. Số hóa ảnh hưởng đến toàn bộ nền kinh tế toàn cầu. Thuế dịch vụ kỹ thuật số là xu hướng mới nhằm khắc phục lỗ hổng trong hệ thống thuế quốc tế và tạo sự công bằng cho các loại hình doanh nghiệp. Đánh thuế trong nền kinh tế kỹ thuật số cũng có thể là một biện pháp quan trọng để các chính phủ tạo ra không gian tài chính mới và tăng nguồn thu từ thuế. Tuy nhiên, việc đánh thuế đối với nền kinh tế kỹ thuật số là một thách thức đặc biệt ở các nước có năng lực quản lý thuế thấp; vẫn còn những bất đồng về cách thức thực thi, cùng với những rào cản và sự ngần ngại của các quốc gia sở hữu các tập đoàn công nghệ lớn. Vì vậy, sẽ còn là một bước đi dài đối với các nhà hoạch định chính sách để đạt được giải pháp quốc tế trong dài hạn.

Tài liệu tham khảo:

1. Ba, El Hadji Dialigue. 2019. *Le droit fiscal à l'épreuve de la mondialisation: La réglementation des prix de transfert au Sénégal*. Riga: Éditions Universitaires Européennes. Cordell, Arthur. 1996. "New Taxes for a New Economy." *Government Information in Canada /Information Gouvernementale au Canada* 2 (4): n.p;
2. Cristian Óliver Lucas-Mas and Raúl Félix Junquera-Varela. 2021. *Tax Theory Applied to the Digital Economy: A Proposal for a Digital Data Tax and a Global Internet Tax Agency*. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank 1818 H Street NW, Washington, DC 20433;
3. Tanzi, Vito. 2016. "Lakes, Oceans, and Taxes: Why the World Needs a World Tax Authority." In *Global Tax Fairness*, edited by Thomas Pogge and Krishen Mehta. Oxford Scholarship Online, March 2016.

Thông tin tác giả:

TS. Lê Thị Thuý Hằng

Trường Đại học Tài chính - Marketing

Email: ltt.hang@ufm.edu.vn